

"Ceza, bir kusurun neticesidir; fakat bazen o kusur, işlenmemiş başka kusurun suretinde kendini gösterir. O adam masum iken cezaya müstehak olur. Allah musibet verir, hapse atar, adalet eder." İzah? Bu kaide peygamberler için de geçerli midir?

"Evet, Risale-i Kaderde beyan edildiği gibi, her hadisede iki sebep var: *Biri* zâhirîdir ki, insanlar ona göre hükmederler, çok defa zulmederler. *Biri* de hakikattir ki, kader-i İlâhî ona göre hükmeder, o aynı hâdisede beşer zulmünün altında adalet eder. Meselâ, bir adam, yapmadığı bir sirkat ile zulmen hapse atılır. Fakat gizli bir cinayetine binaen, kader dahi hapsine hüküm verir, aynı zulm-ü beşer içinde adalet eder."(1)

"Beşer, zâhirî esbaba bakar; bazen yanlış eder, zulmeder. Fakat kader, başka noktalara bakar, adalet eder."(2)

Aynı olay üstünde beşer zulmederken kader de adalet edebilir.

Mesela, bir adam geçmişte bir cinayet işler ve bunu saklar, ceza almaktan da kurtulur. İnsanlar onun katil olduğunu bilmez. Bir zaman sonra bu adam hiç karışmadığı ve tamamen suçsuz olduğu bir olay yüzünden hapse atılır. Halbuki adamın bu olay ile hiçbir ilgi ve irtibatı yoktur.

İşte kader bu adamın geçmişte işlediği cinayetine ceza olarak bu olayda onu mahkum eder, bu adalet olur. Aynı olayda ona iftira atıp hapse girmesini temin edenler ise, ona zulmetmiş ve iftira etmiş olurlar. Yani kader onu eski ve gizli kusurundan dolayı mahkum ederken, insanlar ise haksız ve iftira ile onu içeri atıyorlar. Öyle ise bu adamın hapse düşmesinde kader adil iken beşer ise zalimdir. Hayatımızda başımıza gelen musibet ve sıkıntılara bu nazarla da bakabiliriz.

Aynı olayda beşer zulmederken kader adalet edebilir. Kader hayata bütünü ile baktığı için onu sebep sonuç ve suç ceza döngüsüne hapsedemeyiz. Kader bazen sebep sonucu aşar ta geçmişteki bir fiil ile şimdiki ceza arasında bir ilgi ve alaka kurabilir. Bu yüzden olayları bu noktadan değerlendirirken zorlamalı bir determinist

(sebeup-sonuluk) yaklaşım sergileyemeyiz. Yoksa her olayı bir sebeple izah etmek mümkün değildir.

Peygamberlerin ismet sıfatı; hakiki kusuru onlardan kaldırıyor. Yani onlar günah ve fahiş hatadan masun ve masumdurlar, bu yüzden onlara kusur isnat etmek yanlış olur. Lakin onların "**zelle**" denilen, beşeriyetten kaynaklanan bazı küçük sürçmeleri ve hataları olmuş ve Allah bundan dolayı onları büyük imtihanlara tabi tutmuştur.

Mesela Yunus (as) tebliğ görevini izinsiz terk etmesinden dolayı, malum balığın karnına girmesi, Hazreti Adem (as) malum meyveyi yemesi ve cennetten ihraç edilmesi gibi zelleleri bu kapsamda değerlendirebiliriz.

Peygamberlerin başına gelen bütün sıkıntı ve musibetleri, zelle ile izah etmek dar bir bakış olur. Bu yüzden peygamberlerin başına gelen her musibet ve sıkıntıyı kusura isnat etmek doğru olmaz kanaatindeyiz. Nitekim Allah; hiçbir kusur olmadığı halde, sırf imtihan ve tecrübe ya da tekemmül etmesi için kulunu musibete maruz bırakabilir. "**Ceza, bir kusurun neticesi ve karşılık amelin cinsindedir.**" ifadeleri normal ve genel bir hkmken, peygamberlerin veya evliyaların ahvali, hususi ve özel bir durumdur.

Dipnotlar:

- (1) bk. [řualar, On nc řua.](#)
- (2) bk. [Kastamoniu Lhikası, 169. Mektup.](#)